

D.A. Abdusamiyev

BOSHLANG'ICH TA'LIM PEDAGOGIKASI

D.A. Abdusamiyev BOSHLANG'ICH TA'LIM PEDAGOGIKASI

O'QUV ADABIYOTINING NASHR RUXSATNOMASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 20 24 yil "27" Dekabr dagi "485"-sonli buyrug'iga asosan

D.A.ABDUSAMIYEV

(muallifning familiyasi, ismi-sharifi)

Boshlang'ich ta'lim

(ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi))

_____ ning
talabalari (o'quvchilari) uchun tavsiya etilgan

Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi

(o'quv adabiyotining nomi va turi: darslik, o'quv qo'llanma)

_____ ga
O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi
tomonidan litsenziya berilgan nashriyotlarda nashr
etishga ruxsat berildi.

Vazir

K.Sharipov

№ 446355

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TURAN INTERNATIONAL UNIVERSITY**

D.A. Abdusamiyev

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM PEDAGOGIKASI

*60110400 – Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabalari uchun
darslik*

“MASHRAB” nashriyoti
2025

UO'K: 821.512.133-9

KBK: 84 (O'zb)7

A-44

D.A.Abdusamiyev. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. [Darslik].
– Namangan: “MASHRAB” nashriyoti, 2025. – 480 b.

Mazkur darslik boshlang'ich ta'lim bakalavriat yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, u o'z ichiga ikkita – boshlang'ich ta'lim pedagogikasi nazariyasi va boshlang'ich ta'lim pedagogikasi tarixi modullarini qamrab olgan. Darslik boshlang'ich ta'lim bakalavriat ta'lim yo'nalishi DTS, o'quv reja va o'quv dasturlari asosida yozilgan.

Shuningdek, darslikda boshlang'ich ta'lim pedagogikasi nazariyasi va tarixi fanining umumiy asoslari, predmeti, maqsad va vazifalari, ilmiy tadqiqot metodlari va manbalari, boshqa fanlar bilan aloqadorligi, shuningdek, qadimgi Yunoniston, Rim, Xitoy, Hindiston, Turon, Movarounnahr, Turkiston va mustaqillik yillarida O'zbekistonda ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar taraqqiyoti tarixi hamda jahonda rivojlangan mamlakatlar ta'lim-tarbiya tizimi bilan bog'liq pedagogik bilim asoslari batafsil yoritilgan.

Taqrizchilar:

O'M. Asqarova

pedagogika fanlari doktori, professor

Sh.K. Xo'jamberdiyeva

pedagogika fanlari doktori, professor

Mazkur darslik O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar Vazirligining 2024-yil 27-dekabrda 485-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN: 978-9910-633-49-2

© **D.A.Abdusamiyev, 2025**

© «**MASHRAB**» nashriyoti, 2025

MUNDARIJA

SO‘ZBOSHI	3
I MODUL. BOSHLANG‘ICH TA‘LIM PEDAGOGIKASI NAZARIYASI	
1-mavzu. Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi fani, uning predmeti, metodologiyasi, ilmiy-tadqiqot metodlari	5
2-mavzu. Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi fanining tadqiqot metodlari	21
3-mavzu. Boshlang‘ich sinf o‘quvchisi rivojlanishining asosiy qonuniyatlari	42
II MODUL. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA DIDAKTIKA	
4-mavzu. Boshlang‘ich ta‘limda ta‘lim nazariyasi	63
5-mavzu. Ta‘lim metodlari haqida umumiy tushuncha	107
6-mavzu. Ta‘limni tashkil etish shakllari va turlari	123
7-mavzu. Boshlang‘ich ta‘limda o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini tashxis etish	142
III. MODUL. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA TARBIYA	
8-mavzu. Boshlang‘ich ta‘limda tarbiya nazariyasi	156
9-mavzu. Boshlang‘ich ta‘limda tarbiya turlari	192
10-mavzu. Tarbiyaning umumiy metodlari	208
11-mavzu. Boshlang‘ich sinflarda o‘quvchilar jamoasini shakllantirish bosqichlari	226
12-mavzu. Ta‘lim muassasasi menejmenti	236
IV MODUL. BOSHLANG‘ICH TA‘LIM PEDAGOGIKASI TARIXI FAN SIFATIDA	
13-mavzu. Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasida eng qadimgi davrlardan VII asrgacha ta‘lim-tarbiya va pedagogik fikrlarning rivojlanishi	254
14-mavzu. VII asrdan IX asrning birinchi yarmigacha O‘rta osiyodagi maktablarda tarbiya va pedagogik fikrlar	272
15-mavzu. Sharq uyg‘onish davrida boshlang‘ich ta‘limga oid pedagogik fikrlarning rivojlanishi	302
16-mavzu. Sharq pedagogik ta‘limotida ta‘limiy-axloqiy qarashlar	320
17-mavzu. XIV asrning ikkinchi yarmi va XVI asrda Movarounnahrda boshlang‘ich maktablarda tarbiya	340

18-mavzu. XVII asrdan XX asrning birinchi yarmigacha boshlang'ich sinflarda ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar rivoji	370
19-mavzu. Hozirgi davrda jahon mamlakatlari boshlang'ich ta'lim tizimi tarixi va pedagogika fani rivoji	393
ASOSIY PEDAGOGIK TUSHUNCHALAR LUG'ATI	416
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	439
ILOVA	445

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ	3
I МОДУЛЬ. ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
1-тема. Наука педагогика начального образования, ее предмет, методология и методы исследования	5
2-тема. Методы исследования педагогики начального образования	21
3-тема. Основные закономерности развития школьника начального класса	42
II МОДУЛЬ. ДИДАКТИКА В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	
4-тема. Педагогическая теория в начальном образовании	63
5-тема. Общее представление о методах обучения	107
6-тема. Формы и типы организации обучения	123
7-тема. Оценка знаний, умений и навыков учащихся в начальном образовании	142
III МОДУЛЬ. ВОСПИТАНИЕ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	
8-тема. Теория воспитания в начальном образовании	156
9-тема. Виды воспитания в начальном образовании	192
10-тема. Общие методы воспитания	208
11-тема. Этапы формирования коллектива учащихся начальных классов	226
12-тема. Менеджмент образовательного учреждения	236
IV МОДУЛЬ. ИСТОРИЯ ПЕДАГОГИКИ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК НАУКИ	
13-тема. Развитие учебно-воспитательных и педагогических идей в педагогике начального образования с древнейших времен до VII в.	254
14-тема. Воспитательные и педагогические идеи Средней Азии в первой половине VII — IX в.	272
15-тема. Развитие педагогических идей начального образования в эпоху Восточного возрождения.	302
16-тема. Образовательно-этические взгляды в педагогических учениях Востока	320

17-тема.	Воспитание в начальных школах Мовераннахра во второй половине XIV века и в XVI веке	340
18-тема.	Развитие учебно-педагогической идеи в начальных классах с XVII века до первой половины XX века	370
19-тема.	История системы начального образования стран мира и развитие науки педагогики в современный период	393
	СЛОВАРЬ ОСНОВНЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	416
	СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ЛИТЕРАТУР	439
	ПРИЛОЖЕНИЕ	445

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	3
MODULE I. THEORY OF PRIMARY EDUCATION PEDAGOGY	
Topic 1. The science of primary education pedagogy: subject, methodology, and research methods	5
Topic 2. Research methods in the science of primary education pedagogy	21
Topic 3. Fundamental laws of primary school pupils' development	42
MODULE II. DIDACTICS IN PRIMARY EDUCATION	
Topic 4. Theory of teaching in primary education	63
Topic 5. General concepts of teaching methods	107
Topic 6. Forms and types of organizing teaching	123
Topic 7. Diagnosing pupils' knowledge, skills, and competencies in primary education	142
MODULE III. EDUCATIONAL UPBRINGING IN PRIMARY EDUCATION	
Topic 8. Theory of educational upbringing in primary education	156
Topic 9. Types of upbringing in primary education	192
Topic 10. General methods of upbringing	208
Topic 11. Stages of forming a student collective in primary classes	226
Topic 12. Management of educational institutions	236
MODULE IV. HISTORY OF PRIMARY EDUCATION PEDAGOGY AS A SCIENCE	
Topic 13. Development of educational and pedagogical thought from ancient times to the 7th century	254
Topic 14. Pedagogical thought and upbringing in central Asian madrasahs from the 7th to the mid-9th century	272
Topic 15. Development of pedagogical thought on primary education during the eastern renaissance	302
Topic 16. Moral and educational perspectives in eastern pedagogical thought	320
Topic 17. Upbringing in primary schools of Mawarannah during the late 14th to 16th centuries	340